

Naar een betaalbare en betrouwbare duurzame energievoorziening

Op 22 november 2023 vinden de verkiezingen plaats voor een nieuwe Tweede Kamer. Energie Beheer Nederland (hierna: EBN) is als publiek energiebedrijf nauw betrokken bij het Nederlandse energiebeleid. We dragen bij aan betrouwbare en betaalbare energie voor Nederland vandaag én aan een duurzaam en CO₂-neutraal energiesysteem voor morgen. In lijn met het concept Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) is het onze doelstelling om ver voor 2050 een klimaatneutraal energiesysteem te realiseren.

In aanloop naar de verkiezingen geven we u graag een aantal uitgangspunten mee voor een betaalbare en betrouwbare duurzame energievoorziening, die hieronder nader worden toegelicht.

- Stel **voorzieningszekerheid** nu en in het toekomstige energiesysteem centraal
- Maak van **CO₂-opslagprojecten** Porthos en Aramis projecten van nationaal belang
- Zet waar mogelijk in op **hergebruik van bestaande energie-infrastructuur** op zee
- Ontwikkel een Nationaal Plan Duurzame Warmte om de **warmtetransitie** te versnellen
- Houd vanuit **publiek aandeelhouderschap** regie op de snelheid van de energietransitie

Stel voorzieningszekerheid nu en in het toekomstige energiesysteem centraal

Door het uitbreken van de oorlog in Oekraïne en de gevolgen daarvan voor de gastoevoer vanuit Rusland richting Europa,

heeft Nederland de afgelopen twee jaar te maken gehad met ongekend hoge energieprijzen. De oorlog op het Europese continent heeft onze energieafhankelijkheid pijnlijk zichtbaar gemaakt en het belang van **betaalbare energie** voor huishoudens en bedrijven nog eens onderstreept.

Tegelijkertijd heeft de energiecrisis ook laten zien dat we, ondanks alle inspanningen met betrekking tot verduurzaming en besparing, nog steeds voor een groot deel (> 80%) afhankelijk zijn van fossiele bronnen zoals aardgas om in onze energievraag te voorzien. Om het gebruik van aardgas op termijn verder terug te dringen is het van belang **duurzame warmtebronnen zoals aardwarmte en hernieuwbare gassen (i.e. groen gas, waterstof) in combinatie met collectieve warmtenetten versneld te ontwikkelen**. Tegelijkertijd moet de overheid zorgen dat de voorzieningszekerheid van energie, zowel in de transitiefase als ook in het nieuwe energiesysteem, geborgd blijft.

Zo lang er nog vraag is naar aardgas, is gas dat gewonnen wordt uit de Nederlandse Noordzee de beste manier om ervoor te zorgen dat we in deze transitiefase minder afhankelijk worden van Russisch gas en veel duurder geïmporteerd gas (LNG). Bovendien leidt de import van LNG tot hogere emissies en kunnen de inkomsten uit de nationale gaswinning juist ten goede komen aan de staatskas en ingezet worden om bedrijven en consumenten te helpen de overstap te maken naar duurzame energie. Vanuit het **publieke belang van voorzieningszekerheid** kan Nederlands gas tevens ingezet worden voor het vullen van de gasopslagen voor de komende winters.

1. Zie ook het [onderzoek](#) van EBN naar 'Energiekeuzes in tijden van crisis' (2022).

2. Volgens het Planbureau voor de Leefomgeving bestaat onze energievraag in 2030 nog altijd voor zo'n 36% uit aardgas.

3. De totale emissies die gemoeid zijn met import en verbruik van LNG liggen 27% tot 37% hoger dan bij winning en verbruik van aardgas van de Noordzee. Zie ook het [rapport](#) van CE Delft 'Gaswinning op de Noordzee' (2022).

Om te zorgen dat markt en overheid optimaal samenwerken in de eindfase van de gaswinning, moet er **een gezamenlijke visie komen op het te volgen afbouwpad richting 2050**.

Een voorspelbaar en stabiel investeringsklimaat is nodig om de resterende gasvoorraden versneld naar boven te halen en te werken aan een ordentelijke afbouw van de gaswinning. Daarbij speelt voorspelbaarheid een grote rol, niet alleen met betrekking tot (de einddatum van) vergunningverlening en de inzet van fiscale regelingen, maar ook ten aanzien van de timing van andere (transitie)activiteiten op de Noordzee, zoals de bouw van windparken (en waterstofproductie) op zee en het transport en de opslag van CO₂ en waterstof.

Maak van CO₂-opslagprojecten Porthos en Aramis projecten van nationaal belang

Zoals ook aangegeven in het NPE is CO₂-opslag cruciaal om op korte termijn CO₂-emissies van de industrie te minimaliseren en op langere termijn negatieve emissies te realiseren. Binnen Europa heeft Nederland een unieke positie als het gaat om de afvang, het transport en de opslag van CO₂ (Carbon Capture and Storage, CCS) in lege gasvelden. De energie-intensieve industrie is geconcentreerd in een aantal grote industrieclusters die relatief dicht bij de kust liggen, wat gunstig is voor CO₂-opslag op zee. Nederland heeft onder de Noordzee een flinke opslagcapaciteit voor CO₂ in de vorm van lege gasvelden. Daarnaast kent Nederland uitstekende logistieke randvoorwaarden voor CO₂-transport (pijpleidinginfrastructuur, waterwegen en havens voor vervoer van CO₂ via schepen) waardoor de kosten per vermeden ton CO₂ hier lager liggen dan bij alternatieve CO₂-reductietechnieken. Tevens biedt het kansen om **Nederland in Europa te positioneren als CO₂-hub** waarmee we ons nationale verdienvermogen kunnen versterken terwijl we bijdragen aan internationale klimaatoplossingen.

Om de klimaatdoelstellingen voor 2030 en 2050 te halen en de industrie te helpen verduurzamen, zijn succesvolle CCS projecten onmisbaar. Om die reden zouden bestaande **CO₂-opslagprojecten Porthos en Aramis moeten worden aangemerkt als projecten van nationaal belang** en met die status onder andere gebruik kunnen maken van versnelde vergunningprocedures. Dit om de opgelopen vertraging als gevolg van de stikstofcrisis op te lossen. Om regie te houden op de snelheid van CO₂-opslagprojecten en de totstandkoming van een CCS-markt, is **actieve overheidsbetrokkenheid in CCS-projecten** wenselijk.

Ook voor de overstap naar een goed functionerende waterstofeconomie is CCS van belang. Het maken van **koolstofarme (blauwe) waterstof uit aardgas** kan, naast groene waterstofproductie door middel van elektrolyse, een belangrijke bijdrage leveren aan de leveringszekerheid van waterstof en aan verduurzaming van het waterstofgebruik in de industrie. Doordat blauwe waterstof relatief makkelijk en goedkoop

geproduceerd kan worden, kan het snel ingezet worden in de industrie en kan het de markt voor hernieuwbare waterstof helpen faciliteren en de inzet van aardgas helpen verdringen.

Zet waar mogelijk in op hergebruik van bestaande energie-infrastructuur op zee

De transitie vergt op allerlei terreinen een hoge inzet van kapitaal, menskracht en materiaal. Deze factoren zijn schaars en daarom is het van belang te kijken naar mogelijkheden om bestaande infrastructuur circulair in te zetten voor een versnelde realisatie van grote energietransitieprojecten. Vanuit onze kennis van de Nederlandse ondergrond en be-

trokkenheid bij de Nederlandse gaswinning verkent EBN de technische mogelijkheden voor **waterstofopslag en -productie op zee**. Voorop staat dat we, waar technisch mogelijk en haalbaar, gebruik maken van bestaande infrastructuur op zee. Het gaat immers om grote investeringen die veelal gedaan zullen worden met publieke middelen. Als mede-eigenaar (gemiddeld 40%) van de Nederlandse offshore gasinfrastructuur zoals pijpleidingen en platforms ziet EBN het als haar verantwoordelijkheid **om verantwoord hergebruik van bestaande platformen en infrastructuur** te bevorderen en deze assets, waar mogelijk, in te zetten voor het versnellen van de energietransitie.

Hergebruik van assets voor het transport en de productie van waterstof op zee kan kosten besparen, leidt mogelijk tot minder grote ecologische gevolgen en kan versnellend werken (er hoeft immers geen nieuwe infrastructuur te worden aangelegd waarvoor vergunningen moeten worden afgegeven). Afwegingen rondom 'hergebruik of nieuwbouw' gebaseerd op kosten, snelheid en inpasbaarheid moeten ons inziens leidend zijn bij de uitrol van een nieuw energie- en transportsysteem op zee.

Ontwikkel een Nationaal Plan Duurzame Warmte om de warmtetransitie te versnellen

Ruim 40% procent van de Nederlandse energiebehoefte komt voort uit de warmtevraag. Deze warmte wordt ingezet om huizen en bedrijven te verwarmen en wordt toegepast in industriële processen en in de glastuinbouw. Aardwarmte kan als basislastbron zo'n 25% van de warmtevraag in de gebouwde omgeving invullen. Deze potentie wordt ook in het NPE onderkend. Verduurzaming van de warmtevraag vraagt echter wel om een **samenhangende aanpak**, waarin duurzame warmtebronnen zoals aardwarmte in samenhang met nieuwe collectieve warmtenetten worden ontwikkeld.

Om de vastgestelde doelen van 500.000 nieuwe aansluitingen op warmtenetten en minimaal 15PJ aardwarmteproductie in 2030 te kunnen halen, moet de overheid nu volle vaart maken met de warmtetransitie en een **Nationaal Plan Duurzame Warmte** ontwikkelen; een integrale aanpak waarin publieke en private partijen gezamenlijk duurzame warmtebronnen en warmte-infrastructuur realiseren, naar analogie van het warmteproject dat is opgenomen in het Nationaal Groeifonds.

Gezien de grote financiële opgave die het realiseren van de benodigde warmtenetten met zich meebrengt is **de inzet van een publiek warmtebedrijf**, dat grootschalige investeringen mogelijk maakt en kennisdeling tussen (infrastructuurele) warmteprojecten stimuleert, een kansrijk middel om de warmtetransitie mee te versnellen.

Houd vanuit publiek aandeelhouderschap regie op de snelheid van de energietransitie

Voorop staat dat de energietransitie een **crisisaanpak** vergt van een nieuw kabinet. De koers naar een klimaatneutrale economie is ingezet en het NPE geeft daarvoor heldere kaders, maar het tempo van uitvoeren gaat nog altijd veel te langzaam. Om de klimaatdoelen te halen is **snelheid** nodig met betrekking tot **vergunningverlening, aanpak van de stikstofcrisis en de afbouw van de vraag naar fossiele energie**. Mensen en bedrijven willen weten waar ze aan toe zijn zodat ze kunnen voorsorteren op toekomstige energiekeuzes. Het is de publieke taak van de overheid om deze randvoorwaarden zo snel mogelijk helder te maken en regie te houden op de snelheid en het slagen van de energietransitie.

In de Nota Deelnemingenbeleid staat dat **publieke ondernemingen zoals EBN** een bijdrage kunnen leveren aan de energietransitie, ondersteunend aan de **regierol van de overheid**. Dat kan op terreinen waar nieuwe markten zich niet (tijdig) ontwikkelen, waar sprake is van marktfalen of waar het ingezette instrumentarium niet of niet snel genoeg de beoogde doelen realiseert. Het NPE zet ook in op een meer sturende rol van de overheid. Enerzijds door de inzet van traditionele beleidsinstrumenten zoals normering, beprijzing en subsidiëring, en anderzijds door actieve deelname van publieke partijen in het energiesysteem om **publieke belangen zoals betaalbaarheid, veiligheid en rechtvaardigheid te borgen**.

Door overheidsdeelnemingen in te zetten als **marktverkenner**, kunnen beleidsmakers snel ingrijpen en beleid vroegtijdig aanpassen op wat er nodig is om investeringen en nieuwe technieken van de grond te krijgen. Ook kunnen publieke deelnemingen door middel van investerend vermogen **financiële slagkracht** organiseren en innovaties helpen faciliteren en opschalen. Daarnaast kan middels de inzet van staatsdeelnemingen geborgd worden dat aan de hoogste kwaliteits- en veiligheidsnormen wordt voldaan en dat kennis van nieuwe technieken (zoals aardwarmte en CCS) niet versnipperd raakt.

Uiteindelijk is **publiek aandeelhouderschap** nodig om ervoor te zorgen dat het nieuwe energiesysteem op een eerlijke en rechtvaardige manier, tegen de laagste maatschappelijke kosten tot stand komt.

Contactgegevens

Kirsten Zondervan
Public Affairs Manager EBN
T: +31 (0) 6 41 01 79 57
E: kirsten.zondervan@ebn.nl

Daalsesingel 1
3511 SV Utrecht
Telefoon: +31 30 233 9000
E-mail: ebn.mail@ebn.nl